

MODIFICĂRI LA LEGEA 286/2009 CODUL PENAL

Legea nr. 286/2009	Decizia CCR	Text propus
<p>Art. 5: Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei:</p> <p>(1)În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.</p> <p>(2)Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile.</p>	<p align="center">Decizia 265/2014</p> <p>(...)În art. 1 alin. (5) că "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie". În materie penală, art. 23 alin. (12) din Legea fundamentală consacră regula potrivit căreia "Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii."</p> <p>21. De la această regulă sunt admise două excepții, constând fie în retroactivitatea, fie în ultraactivitatea legii. Aceste excepții se aplică în situațiile de tranziție determinate de succesiunea legilor penale, atunci când o infracțiune este săvârșită sub imperiul legii penale anterioare însă făptuitorul este urmărit penal, judecat ori execută pedeapsa sub imperiul noii legi penale.</p> <p>(...)practica judiciară și legislația modernă au impus o a treia soluție juridică, cunoscută sub denumirea de principiul mitior lex, principiu potrivit căruia în cazul situațiilor determinate de succesiunea legilor penale se va aplica legea penală mai favorabilă.</p> <p>25. Susținând această soluție, doctrina și jurisprudența au relevat că o combinare a dispozițiilor mai favorabile dintre două legi succesive este hibridă și duce la crearea, pe cale judecătorească, a unei a treia legi (lex tertia), consecință inadmisibilă, deoarece ar însemna ca organele judiciare să exercite un atribut care nu le revine, intrând în sfera de competență constituțională a legiuitorului. (...)actualul Cod penal a preluat în art. 5 aceeași soluție potrivit căreia "În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă", astfel că raționamentul își păstrează valabilitatea și raportat la dispozițiile legale în vigoare.</p> <p>(...)prin selectarea și îmbinarea dispozițiilor penale mai blânde cuprinse în legile penale succesive, judecătorul nu se limitează la aplicarea legii penale, ci creează o lege penală proprie. Așadar, prin acest procedeu combinatoriu judecătorul își depășește atribuțiile sale și pătrunde nepermis în domeniul legislativului realizând un abuz de putere, astfel că nu există niciun argument care să justifice îmbinarea a două sau mai multe legi penale. (...) legiuitorul nu își poate transmite, prin niciun act normativ, puterea sa legiuitoare în domeniul autorității judecătorești, rezultatul unei asemenea combinări neputând fi decât în contradicție cu prevederile constituționale.</p> <p>32. Pentru identificarea concretă a legii penale mai favorabile trebuie avute în vedere o serie de criterii care tind fie la înlăturarea răspunderii penale, ori a consecințelor condamnării, fie la aplicarea unei pedepse mai mici. Aceste elemente de analiză vizează în primul rând condițiile de incriminare, apoi cele de tragere la răspundere penală și, în sfârșit, criteriul pedepsei. (...) criteriile de determinare a legii penale mai favorabile au în vedere atât condițiile de incriminare și de tragere la răspundere penală, cât și condițiile referitoare la pedeapsă.</p> <p>(...) Cât privește determinarea concretă a legii penale mai favorabile, Curtea Constituțională a statuat că "aceasta vizează aplicarea legii, și nu a dispozițiilor mai blânde, neputându-se combina prevederi din vechea și din noua lege, deoarece s-ar ajunge la o lex tertia, care, în pofida dispozițiilor art. 61 din Constituție, ar permite judecătorului să legifereze" (Decizia nr.1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 2 decembrie 2011).</p> <p>(...) actualul Cod penal consacră o viziune diferită față de vechiul Cod penal: deși au fost</p>	

preluate majoritatea faptelor penale ce se găseau și în reglementarea anterioară, pedepsele aplicabile au fost semnificativ diminuate. Însă, din analiza de ansamblu a dispozițiilor din noul Cod penal, se poate constata existența caracterului mai favorabil a unor instituții din vechea reglementare, instituții pe care doctrina le-a calificat ca fiind autonome. În această situație se găsesc, de exemplu, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, concursul de infracțiuni ori prescripția specială.

(...) Curtea constată că rațiunea avută în vedere de legiuitor a fost aceea de a impune un tratament sancționator mai blând pentru inculpații care se află la prima confruntare cu legea penală și care, indiferent de forma de vinovăție, comit o singură faptă penală, iar nu o pluralitate de infracțiuni.

(...) Altfel spus, în caz de tranziție, judecătorul este ținut de aplicarea legii penale mai favorabile, în ansamblu, fapt justificat prin aceea că nu trebuie să ignore viziunea fie preponderent represivă, așa cum este cazul Codului penal din 1969, fie preponderent preventivă, așa cum este cazul actualului Cod penal.

39. De altfel, **Curtea Europeană a Drepturilor Omului**, într-o speță relativ recentă, deși nu a menționat în terminis acest lucru, **a statuat că respectarea dispozițiilor art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale impun, în cazul legilor penale succesive, alegerea globală a legii penale mai favorabile.**

Acest lucru înseamnă că art. 7 paragraful 1 din Convenție presupune o comparație în concreto a legilor penale aplicabile cauzei acuzatului, inclusiv legea în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii (vechea lege) și cea în vigoare la momentul judecării (noua lege) [...]. Hotărârea Scoppola nr. 2 arată că lex mitior trebuie să fie stabilită în concreto, adică judecătorul trebuie să confrunte fiecare lege penală aplicabilă (cea veche și cea nouă) cu faptele specifice cauzei, cu scopul de a stabili care ar trebui să fie pedeapsa în cazul în care se aplică fie legea veche, fie cea nouă. După stabilirea pedepselor care rezultă din legile aplicabile și în lumina faptelor cauzei, trebuie să se aplice legea care este efectiv cea mai favorabilă acuzatului."

(...)trebuie să se procedeze, de asemenea, la o comparație globală a regimului represiv al fiecăreia din legile penale aplicabile în cazul acuzatului (metoda comparației globale). **Judecătorul nu poate efectua o comparație regulă cu regulă (metoda comparației diferențiate), alegând regula cea mai favorabilă din fiecare din legile comparate. (...) judecătorul nu se poate substitui legiuitorului și să creeze un nou regim represiv ad-hoc, alcătuit din diverse reguli ce decurg din diferite legi penale succesive. Prin urmare, art. 7 paragraful 1 din Convenție impune stabilirea lex mitior în mod concret și global".**

42. Având în vedere considerentele expuse, Curtea Constituțională constată că dispozițiile art. 5 din actualul Cod penal, în interpretarea care permite instanțelor de judecată, în determinarea legii penale mai favorabile, să combine dispozițiile Codului penal din 1969 cu cele ale actualului Cod penal, contravine dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (4) privind separația și echilibrul puterilor în stat, precum și ale art. 61 alin. (1) privind rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării.

45. Puterea judecătorească, prin Înalta Curte de Casație și Justiție, are rolul constituțional de a da unui text de lege anumite interpretări, în scopul aplicării unitare de către instanțele judecătorești. **Acest fapt nu presupune însă că instanța supremă se poate substitui Parlamentului, unica putere legiuitoare în stat, dar implică anumite exigențe constituționale ce țin de modalitatea concretă în care se realizează interpretarea. (...) interpretarea potrivit căreia legea penală mai favorabilă presupune aplicarea instituțiilor**

	<p>autonome mai favorabile, este de natură să înfrângă exigențele constituționale, deoarece, în caz contrar s-ar rupe legătura organică dintre instituțiile de drept penal aparținând fiecărei legi succesive, cu consecința directă a schimbării conținutului și sensului actelor normative adoptate de către legiuitor.</p> <p>46. Curtea observă că noțiunea de instituție autonomă nu este reglementată în niciunul dintre cele două coduri penale și nici în legea de aplicare a actualului Cod penal. Așa fiind, chiar dacă în limbajul juridic curent utilizarea noțiunii de instituție autonomă pentru anumite categorii juridice este acceptată, caracterul autonom al acesteia, astfel cum acesta este susținut în doctrină și practica judiciară, presupune că ea are o existență de sine stătătoare și nu depinde de ansamblul normativ în care este integrată pentru a-și îndeplini finalitatea. Or, o atare concluzie este inadmisibilă, întrucât nu se poate reține că o normă din Codul penal care reglementează cu privire la o anumită instituție de drept penal (recidivă, concurs de infracțiuni, prescripție etc.) este independentă de legea căreia îi aparține. Această distincție are o deosebită importanță pentru înțelegerea conceptului de lege, pentru că numai așa se poate oferi noțiunii de "lege penală mai favorabilă" un înțeles constituțional.</p> <p>(...) suspectii/inculpații care au comis fapte sub imperiul legii vechi, dar care vor fi judecați sub imperiul legii noi trebuie să aibă, în funcție de legea mai favorabilă, o situație juridică identică ori cu cei condamnați anterior potrivit legii vechi, ori cu cei ce vor săvârși infracțiuni potrivit legii noi, nefiind permisă o a treia formă de tratament sancționator ce combină dispoziții din ambele coduri. Prin urmare, pentru a satisface cerințele constituționale ale art. 16 alin. (1) potrivit căroră "Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări", este interzisă alternarea instituțiilor de drept penal din cele două legi, deoarece, în caz contrar, în aplicarea legii penale mai favorabile s-ar crea o discriminare pozitivă cu consecința creării unui privilegiu pentru infractorul care este judecat în perioada de tranziție a legii.</p> <p>52. De altfel, Curtea Constituțională a stabilit că, "indiferent de interpretările ce se pot aduce unui text, atunci când Curtea Constituțională a hotărât că numai o anumită interpretare este conformă cu Constituția, menținându-se astfel prezumția de constituționalitate a textului în această interpretare, atât instanțele judecătorești, cât și organele administrative trebuie să se conformeze deciziei Curții și să o aplice ca atare" (Decizia nr. 536 din 28 aprilie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 482 din 7 iulie 2011).</p> <p>(...)Curtea Constituțională a statuat că, în ceea ce privește determinarea concretă a legii penale mai favorabile, "aceasta vizează aplicarea legii și nu a dispozițiilor mai blânde, neputându-se combina prevederi din vechea și noua lege, deoarece s-ar ajunge la o lex tertia, care, în pofida dispozițiilor art. 61 din Constituție, ar permite judecătorului să legifereze" (Decizia nr. 1.470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 853 din 2 decembrie 2011). Prin urmare, orice altă interpretare pe care practica judecătorească o atribuie textului conferă acestuia vicii de neconstituționalitate.</p>	
<p>Art. 35: Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe: (1)Infracțiunea este continuată când o persoană</p>	<p style="text-align: center;"><u>Decizia 368 din 30 mai 2017</u></p> <p>1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. (1) și ale art. 39 alin. (1) lit. b) din Codul penal, excepție ridicată, din oficiu, de instanța de judecată în Dosarul nr. 3.422/108/2015 al Tribunalului Arad - Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 64D/2016.</p>	

săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții **și împotriva aceluiași subiect pasiv**, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

4. .. sintagma "împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din **Codul penal** - care exclude compatibilitatea infracțiunii continuate cu pluralitatea de subiecți pasivi, excepție făcând doar situațiile reglementate de dispozițiile art. 238 din Legea nr. **187/2012**.

14. Așa cum a reținut Curtea Constituțională în jurisprudența sa, **dispozițiile art. 35 alin. (1) din Codul penal reglementează infracțiunea continuată, adăugând la definiția consacrată prin prevederile art. 41 alin. 2 din Codul penal din 1969 condiția săvârșirii infracțiunii împotriva aceluiași subiect pasiv**. Prin urmare, potrivit actualei reglementări, infracțiunea continuată constă în săvârșirea de către o persoană la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale și **împotriva aceluiași subiect pasiv**, de acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni, fiind, astfel, caracterizată atât prin unitate sub aspectul laturii subiective, cât și prin unitate de subiect pasiv. Cu privire la acest ultim aspect, **în temeiul dispozițiilor art. 238 din Legea nr. 187/2012, condiția unității subiectului pasiv se consideră îndeplinită și atunci când bunurile ce constituie obiectul infracțiunii se află în coproprietatea mai multor persoane**, precum și atunci când infracțiunea a adus atingere unor subiecți pasivi secundari diferiți, dar **subiectul pasiv principal este unic**.

15. .. **Curtea de la Strasbourg** a reținut că **infracțiunea continuată constă în săvârșirea mai multor fapte ce întrunesc elementele aceleiași infracțiuni** (sau ale unei infracțiuni similare), fapte comise într-o anumită perioadă de timp(...)

18. Curtea Constituțională constată că **dispozițiile art. 35 alin. (1) din Codul penal prevăd soluția incompatibilității infracțiunii continuate cu pluralitatea de subiecți pasivi**. Aceasta înseamnă că-în cazul săvârșirii de către o persoană la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, a unor acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni -, **dacă nu este îndeplinită condiția unității subiectului pasiv, instanța nu poate face aplicarea prevederilor art. 35 alin. (1) și ale art. 36 alin. (1) din Codul penal** referitoare la infracțiunea continuată și la pedeapsa pentru aceasta, **ci devin incidente dispozițiile art. 38 și ale art. 39 din Codul penal privind concursul de infracțiuni și tratamentul lui sancționator**.

21. Curtea consideră necesară schimbarea jurisprudenței sale cu privire la dispozițiile art. 35 alin. (1) din **Codul penal**, ținând cont de evoluția legislației, a doctrinei și a practicii judiciare în materia infracțiunii continuate și **reevaluând impactul dispozițiilor de lege criticate sub aspectul excluderii aplicării lor în numeroase situații** în care nu se poate justifica însă, în mod rațional și obiectiv, incidența tratamentului sancționator al concursului de infracțiuni. Astfel, Curtea constată că **sintagma "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, care impune condiția unității subiectului pasiv în cazul infracțiunii continuate, creează discriminare în cadrul aceleiași categorii de persoane care săvârșesc la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni**, ceea ce atrage încălcarea prevederilor art. 16 alin. (1) din **Constituție** cu privire la egalitatea cetățenilor în fața legii.

23. Curtea constată că imposibilitatea reținerii infracțiunii în formă continuată (...) având drept consecință obligarea instanței de judecată la aplicarea regulilor concursului de infracțiuni, **creează discriminare** între autorul faptei și o persoană care săvârșește la diferite intervale de timp, în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni ca și în cazul primului făptuitor, însă cu îndeplinirea condiției

unității subiectului pasiv. Curtea observă că persoanele în cauză se află în situații similare, din perspectiva gravității faptei săvârșite și a pericolozității făptuitorului, indiferent dacă este sau nu îndeplinită condiția unității subiectului pasiv. Cu toate acestea, autorii faptelor menționate beneficiază de un tratament juridic diferit, ce are efect asupra regimului sancționator aplicabil. **Tratamentul diferențiat nu își găsește însă nicio justificare obiectivă și rezonabilă**, având în vedere că **unitatea subiectului pasiv poate fi un element necunoscut făptuitorului și, prin urmare, aleatoriu și exterior voinței acestuia**, astfel încât nu poate constitui un criteriu legal/obligatoriu de diferențiere între infracțiunea continuată și concursul de infracțiuni. (...) unitatea subiectului pasiv constituie un criteriu exterior voinței făptuitorului, independent de acesta, și, pentru acest motiv, nejustificat.

27. (...) **Curtea constată că sintagma "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal** - care impune condiția unității subiectului pasiv în cazul infracțiunii continuate - **crează o diferență de tratament juridic în cadrul aceleiași categorii de făptuitori**, fără a exista vreo justificare obiectivă și rezonabilă, ceea ce atrage încălcarea prevederilor art. 16 alin. (1) din **Constituție** cu privire la egalitatea cetățenilor în fața legii, fără privilegii și fără discriminări.

28. **Consecința constatării de către Curte a neconstituționalității sintagmei "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este, practic, revenirea la soluția adoptată de practica judiciară sub reglementarea Codului penal din 1969**, în sensul existenței unei compatibilități limitate între infracțiunea continuată și pluralitatea de subiecți pasivi, compatibilitate ce urmează a fi reținută de la caz la caz de instanțele judecătorești, în virtutea rolului constituțional al acestora de a asigura îndeplinirea justiției în acest sens, Curtea observă că, **potrivit practicii judiciare cristalizate sub imperiul Codului penal din 1969, pentru a stabili dacă toate acțiunile sau inacțiunile au fost comise în realizarea aceleiași rezoluții infracționale** sau dacă își au sursa în rezoluții distincte este indispensabilă examinarea tuturor împrejurărilor de fapt și a condițiilor în care au fost săvârșite, putând fi avută în vedere, printre alte elemente, și identitatea persoanei vătămate. De asemenea, alte criterii de stabilire a existenței infracțiunii continuate ar putea fi: săvârșirea la intervale de timp relativ scurte a acțiunilor componente; comiterea acțiunilor asupra unor bunuri de același fel; folosirea acelorași metode, procedee, mijloace; comiterea acțiunilor în aceleași împrejurări sau condiții, precum și unitatea de scop. Fiind chemată să se pronunțe asupra unui recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că "diferența de obiect sau de subiect pasiv al infracțiunii nu poate determina pulverizarea unei acțiuni unice sau repetate în timp, îndeplinite în realizarea aceleiași rezoluții, în tot atâtea infracțiuni autonome concurente câte bunuri sau persoane au făcut obiectul acelei acțiuni" [Decizia nr. **XLIX (49) din 4 iunie 2007**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 15 noiembrie 2007].

29. **Așadar, ca urmare a constatării neconstituționalității sintagmei "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, unitatea subiectului pasiv încetează să mai fie o condiție esențială a infracțiunii continuate și redevine un simplu criteriu de stabilire a unității rezoluției infracționale, lăsat la aprecierea organelor judiciare.**

30. Tot ca efect al constatării neconstituționalității sintagmei "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din **Codul penal**, prevederile art. 238 din Legea nr. **187/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. **286/2009** privind **Codul penal**, publicată în

	<p>Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, prevederi ce delimitează sfera de aplicare a condiției unității subiectului pasiv, rămân fără obiect de reglementare.</p> <p style="text-align: center;">CURTEA CONSTITUȚIONALĂ În numele legii DECIDE:</p> <p>1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de instanța de judecată în Dosarul nr. 3.422/108/2015 al Tribunalului Arad - Secția penală și constată că sintagma "și împotriva aceluiași subiect pasiv" din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.</p>	
<p>Art. 112¹: Confiscarea extinsă (2) Confiscarea extinsă se dispune dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții: a) valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată, într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit; b) instanța are convingerea că bunurile respective provin din activități infracționale de natura celor prevăzute la alin. (1).</p>	<p style="text-align: center;">Decizia 11/2015</p> <p>18. Astfel, Curtea a statuat că, dacă se ia în considerare criteriul obiectului de reglementare al normei, se constată că art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969 este o normă referitoare la confiscarea specială, putând fi încadrată în categoria normelor de drept substanțial și nu în categoria celor de procedură penală, deoarece în art. 2 din Codul penal din 1969 se arată că legea penală prevede și măsurile ce se pot lua în cazul săvârșirii de infracțiuni. Or, măsura de siguranță a confiscării extinse este una dintre acestea.</p> <p>19. De asemenea, Curtea a constatat existența unei deosebiri între situația ce a stat la baza pronunțării Deciziei nr. 78 din 11 februarie 2014 și cauza dedusă judecătii (Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014). Astfel, în prima cauză infracțiunile au fost săvârșite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.63/2012, pe când în cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate analizată infracțiunile au fost săvârșite după intrarea în vigoare a legii referitoare la confiscarea extinsă. De asemenea s-a reținut că cele două cauze diferă și din perspectiva formulării criticilor de neconstituționalitate, în cauza din dosarul soluționat autorul invocând neconstituționalitatea prevederii care permite confiscarea extinsă a bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, chiar dacă faptele pentru care este cercetat au fost comise după această dată, respectiv după 22 aprilie 2012. Curtea a decis că măsura de siguranță a confiscării extinse poate fi aplicată doar dacă atât infracțiunea care a determinat condamnarea, cât și actele anterioare acesteia din care provin bunurile ce fac obiectul confiscării extinse au fost comise după intrarea în vigoare a dispozițiilor Legii nr. 63/2012.</p> <p>20. Curtea a reținut că principiul neretroactivității legii își găsește justificarea și are rolul de a asigura stabilitatea și securitatea raporturilor juridice. Prin urmare, numai o normă previzibilă poate determina în mod clar conduita subiecților de drept, destinatari ai legii. (...)Curtea a constatat că norma legală criticată nu poate retroactiva cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată.</p> <p>22. Curtea constată că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal cuprind o soluție legislativă identică cu cea a art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969, cele două texte fiind introduse în actele normative anterior arătate prin Legea nr. 63/2012. Având în vedere identitatea de obiect al prezentei excepții cu cel al excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 118² alin. 2 lit. a) din Codul penal din 1969, norma privind confiscarea extinsă prevăzută la art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal nu poate depăși limita</p>	

	<p>temporală reprezentată de data intrării în vigoare a Legii nr. 63/2012, neputându-se dispune cu privire la bunurile dobândite de persoana condamnată înaintea datei anterior referite, soluție de principiu reținută în Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, anterior analizată. Prin urmare, Curtea constată că prevederile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal nu pot depăși limita temporală cu privire la confiscarea bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, chiar dacă infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea sunt comise după această dată, soluția contrară încălcând principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.</p> <p>(...) art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.</p>	
<p>Art. 159: Împăcarea: (3) Împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.</p>	<p style="text-align: center;">Decizia 508/2014</p> <p>Curtea reține că dispozițiile art. 159 alin. (3) din Codul penal, sub aspectul obiectului, reglementează o cauză de înlăturare a răspunderii penale. (...) norma criticată este de drept penal substanțial, căzând sub incidența aplicării legii penale mai favorabile.</p> <p>17. Referitor la acest din urmă principiu, Curtea Constituțională, prin considerentele cu valoare de principiu ale Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014, a statuat că nu este permisă combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile. În acest sens, este evident că în situația în care judecătorul apreciază că legea penală mai favorabilă este Codul penal din 1969, atunci dispozițiile art. 159 alin. (3) din Codul penal nu sunt aplicabile. Abia în situația în care instanța consideră că legea penală mai favorabilă este Codul penal, vor fi aplicate dispozițiile art. 159 alin. (3), condiție sine qua non pentru ca prezenta critică de neconstituționalitate să fie analizată.</p> <p>19. Curtea constată că intrarea în vigoare a Codului penal a creat, în raport cu stadiul soluționării cauzelor penale având ca obiect constatarea săvârșirii infracțiunilor analizate, trei situații procesuale diferite. Prima dintre acestea privește situația cauzelor soluționate definitiv până la data intrării în vigoare a Codului penal, cărora prevederile art. 159 alin. (3) din acest cod nu le sunt aplicabile. A doua se referă la situația cauzelor aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului penal, în cazul cărora la data anterior referită nu a fost depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței, cauze în care textul criticat poate fi aplicat. În fine, a treia ipoteză are în vedere situația cauzelor în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului penal, în care, la data arătată fusese depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței.</p> <p>20. Curtea reține că doar cu privire la această din urmă situație se pune problema constituționalității aplicării/neaplicării dispozițiilor art. 159 alin. (3) din Codul penal în situații tranzitorii. Legiuitorul nu a reglementat însă în terminis procedura ce se impune a fi urmată în cazul împăcării ce intervine în cauzele începute sub imperiul Codului penal din 1969, dar în care momentul citirii actului de sesizare a instanței a fost depășit la data intrării în vigoare a Codului penal. Potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, în aceste cauze va fi aplicată legea penală mai favorabilă. Aceasta poate fi, așa cum s-a arătat mai sus, fie Codul penal din 1969, fie Codul penal în vigoare.</p> <p>(...) pentru a răspunde exigențelor principiului constituțional al aplicării legii penale mai favorabile, prevăzut la art. 15 alin. (2) din Constituție, așa cum acesta a fost detaliat în</p>	

	<p>jurisprudența Curții Constituționale, Curtea reține că dispozițiile art. 159 alin. (3) din Codul penal sunt constituționale numai în măsura în care, până la încetarea situațiilor tranzitorii, în virtutea principiului constituțional al aplicării legii penale mai favorabile, împăcarea poate interveni și în cauzele începute înaintea datei intrării în vigoare a Codului penal și în care a fost depășit momentul citirii actului de sesizare a instanței.</p> <p>Curtea reține că, în situațiile tranzitorii arătate, împăcarea poate interveni până la primul termen de judecată stabilit ulterior datei publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I.</p> <p>26. În legătură cu efectele prezentei decizii, Curtea reține că, potrivit prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție, coroborate cu cele ale art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, deciziile instanței de contencios constituțional au putere numai pentru viitor, iar dreptul de a formula cerere de revizuire, potrivit art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, îl au doar părțile din cauza în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate.</p> <p>Admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 159 alin. (3) din Codul penal (...) și constată că acestea sunt constituționale în măsura în care se aplică tuturor inculpaților trimiși în judecată înaintea datei intrării în vigoare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și pentru care la acea dată momentul citirii actului de sesizare fusese depășit.</p>	
<p>Art. 297: Abuzul în serviciu: (1)Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.</p>	<p style="text-align: center;">Decizia 405/2016</p> <p>43. În acest context, Curtea constată că, art. 19, Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de România prin Legea nr. 365/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 903 din 5 octombrie 2004, recomandă statelor părți să aibă în vedere adoptarea măsurilor legislative și a altor măsuri care se dovedesc a fi necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, în cazul în care actele au fost săvârșite cu intenție, faptei unui agent public de a abuza de funcțiile sau de postul său, adică de a îndeplini ori de a se abține să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii, cu scopul de a obține un folos necuvenit pentru sine sau pentru altă persoană sau entitate.</p> <p>44. Totodată, Curtea observă că, analizând claritatea și previzibilitatea unor norme ce incriminau abuzul în serviciu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că dispozițiile de drept penal în cauză, precum și interpretarea acestora erau moștenite din fostul sistem legal sovietic. Astfel, autoritățile naționale s-au confruntat cu sarcina dificilă a aplicării acestor norme legale în noul context al economiei de piață (Hotărârea din 25 iunie 2009, pronunțată în Cauza Liivik împotriva Estoniei, paragraful 97).</p> <p>45. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (nullum crimen, nulla poena sine lege), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie. Rezultă astfel că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce</p>	

pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora (...) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi.

(...) Curtea reține că, potrivit **art. 8 alin. (4) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, "forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor", iar, potrivit art. 36 alin. (1) din același act normativ, "actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie".**

50. Analizând dispozițiile criticate, Curtea constată că fapta incriminată trebuie să fie săvârșită în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

(...)Curtea reține că, întrucât standardul obiectiv este determinat și circumscris prescripției normative, reglementarea atribuțiilor de serviciu și a modalității de exercitare a acestora determină sfera de cuprindere a acestui standard. Acesta nu poate, fără a încălca principiul previzibilității, să aibă o sferă de cuprindere mai largă decât prescripția normativă în domeniu.

53. **Având în vedere specificul dreptului penal, Curtea apreciază că, deși propriu folosirii în alte domenii, termenul "defectuos" nu poate fi privit ca un termen adecvat folosirii în domeniul penal, cu atât mai mult cu cât legiuitorul nu a circumscris existența acestui element al conținutului constitutiv al infracțiunii de abuz în serviciu de îndeplinirea anumitor criterii.** (...) Curtea observă că jurisprudența a receptat cele reliefate în doctrină, fără a stabili însă criteriile ce trebuie avute în vedere la stabilirea defectuoșității îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, aceasta rezumându-se, în general, la a arăta că subiecții activi ai infracțiunii au îndeplinit în mod defectuos atribuții de serviciu.

54. Astfel, **Curtea constată că termenul "defectuos" nu este definit în Codul penal și nici nu este precizat elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată, ceea ce determină lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei "îndeplinește în mod defectuos" din cadrul dispozițiilor criticate creează premisa aplicării acesteia ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.**

(...) Curtea constată că sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea atribuției de serviciu se realizează "prin încălcarea legii". (...) De altfel, Curtea reține că **art. 19 din Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York, menționează expres că, pentru a exista infracțiunea de "abuz de funcții", agentul public trebuie să îndeplinească ori să se abțină să îndeplinească, în exercițiul funcțiilor sale, un act cu încălcarea legii.**

57. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și cele ale art. 297 alin. (1) din Codul penal încălcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), întrucât sintagma "îndeplinește în mod defectuos" nu prevede în mod expres elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată.

(...)Curtea **statuează că neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară - legi și ordonanțe ale Guvernului. Aceasta deoarece adoptarea unor acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară se realizează doar în**

limitele și potrivit normelor care le ordonă.

61. Curtea reține că ilicitul penal este cea mai gravă formă de încălcare a unor valori sociale, iar consecințele aplicării legii penale sunt dintre cele mai grave, astfel că stabilirea unor garanții împotriva arbitrariului prin reglementarea de către legiuitor a unor norme clare și predictibile este obligatorie. **Comportamentul interzis trebuie impus de către legiuitor chiar prin lege (înțeleasă ca act formal adoptat de Parlament, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție, precum și ca act material, cu putere de lege, emis de Guvern, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție, respectiv ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului) neputând fi dedus, eventual, din raționamente ale judecătorului de natură să substituie normele juridice. În acest sens, instanța de contencios constituțional a reținut că, în sistemul continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept așa încât înțelesul unei norme să poată fi clarificat pe această cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor (Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 31 martie 2016, paragraful 16).**

63. Astfel, având în vedere jurisprudența sa în materie, Curtea reține că ordonanțele și ordonanțele de urgență ale Guvernului, sub aspect material, conțin norme de reglementare primară, având o forță juridică asimilată cu a legii. Mai mult, Curtea observă că, potrivit art. 115 alin. (3) din Legea fundamentală, "dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative", iar potrivit alin. (7) al aceluiași articol ordonanțele de urgență "cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege ((...))".

65. În concluzie, în materie penală, principiul legalității incriminării, "nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege", impune ca **numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte, în caz contrar aceștia supunându-se sancțiunii penale.** Pentru aceste argumente, Curtea constată că dispozițiile criticate încalcă prevederile art. 1 alin. (4) și (5) din Constituție prin faptul că permit configurarea elementului material al laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin activitatea altor organe, altele decât Parlament - prin adoptarea legii, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție -, sau Guvern - prin adoptarea de ordonanțe și ordonanțe de urgență, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție.

Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat că Parlamentul este liber să decidă cu privire la politica penală a statului, în virtutea prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție în calitate de unică autoritate legiuitoare a țării. Totodată, **Curtea a reținut că nu are competența de a se implica în domeniul legiferării și al politicii penale a statului, orice atitudine contrară constituind o imixtiune în competența acestei autorități constituționale (a se vedea Decizia nr. 629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 932 din 21 decembrie 2014).**

68. Totodată, Curtea reține că, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul "ultima ratio".

Curtea reține că din perspectiva principiului "ultima ratio" în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să

justifice sancțiunea penală.

70. Curtea observă că acest principiu este receptat în jurisprudența curților constituționale, precum și în cuprinsul unor documente ale **Comisiei europene pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția)** sau ale altor entități. Astfel, **Curtea Constituțională a Lituaniei** a reținut că principiul constituțional al statului de drept ar fi încălcat în cazul în care răspunderea juridică a fost stabilită în lege pentru **o astfel de faptă care nu este periculoasă pentru societate, și, prin urmare, nu trebuie sancționată, respectiv o sancțiune strictă (răspunderea juridică) a fost stabilită în lege pentru o faptă care este contrară legii, și a cărei sancțiune sau pedeapsă impusă celui care a săvârșit-o este în mod evident prea mare, disproporționată (inadecvată) cu încălcarea comisă și, prin urmare, injustă** (Decizia din 10 noiembrie 2005, pronunțată în Cazul nr. 01/04). **Tribunalul Constituțional din Portugalia a reținut, în esență, că într-un stat democratic bazat pe domnia legii trebuie să se acorde atenție principiului constituțional potrivit căruia legea penală trebuie să fie utilizată numai pentru a proteja bunurile și valorile juridice care merită în mod clar o protecție penală** (POR-2012-1-008, Codices). De asemenea, **Curtea Constituțională a Ungariei a reținut că rolul sistemului sancționator de drept penal ca o măsură ultima ratio înseamnă, fără îndoială, că acesta trebuie aplicat în cazul în care măsurile reglementate prin intermediul altor ramuri de drept se dovedesc insuficiente**. Cu toate acestea, Curtea Constituțională a Ungariei nu ia în considerare starea sistemului juridic în vigoare, ci ia în considerare și potențialul său de dezvoltare. Reglementarea incompletă a sistemului de sancțiuni juridice disponibile nu este un argument acceptabil în sine pentru a declara un anumit comportament ca infracțiune; restrângerea penală a drepturilor fundamentale constituționale nu este nici necesară, nici proporțională dacă este fundamentată pe astfel de motive [Decizia nr. 18/2004. (V.25.)].

71. De asemenea, Curtea reține că, la solicitarea Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Comisia de la Veneția a adoptat **Raportul asupra relației dintre responsabilitatea ministerială politică și cea penală, adoptat la cea de-a 94-a ședință plenară (8-9 martie 2013)**. Curtea constată că, în cadrul acestui raport, **Comisia de la Veneția a considerat că «prevederile penale care interzic "abuzul în serviciu", "folosirea inadecvată a puterilor" și "abuz de putere" sau infracțiuni similare se găsesc în numeroase sisteme juridice europene, iar Comisia de la Veneția recunoaște că poate exista necesitatea pentru asemenea clauze generale (...) asemenea prevederi penale generale sunt foarte problematice, atât cu privire la cerințele calitative ale art. 7 al CEDO, cât și la alte cerințe fundamentale conform principiului statului de drept, precum previzibilitatea și securitatea juridică, și relevă, de asemenea, că acestea sunt în mod special vulnerabile la manevre politice abuzive**. Comisia de la Veneția consideră că prevederile penale naționale cu privire la "abuzul în serviciu", "abuz de putere" și expresii similare trebuie interpretate în sens restrâns și aplicate la un nivel înalt, astfel încât să poată fi invocate numai în cazuri în care fapta este de natură gravă, cum ar fi, spre exemplu, infracțiuni grave împotriva proceselor democratice naționale, încălcarea drepturilor fundamentale, subminarea imparțialității administrației publice ș.a.m.d. [...] în măsura în care prevederile penale de "abuz în serviciu" și "abuz de putere" sunt invocate împotriva miniștrilor pentru acțiuni care sunt în principal de natură politică, atunci acest fapt trebuie făcut ca ultimă soluție (ultima ratio). Mai mult, nivelul sancțiunilor trebuie să fie proporțional cu infracțiunea comisă și să nu fie influențat de

considerente și dezacorduri politice. Comisia de la Veneția apreciază că responsabilitatea de a nu folosi eronat prevederile privind "abuzul în serviciu" împotriva foștilor sau actualilor miniștri pentru motive politice ține atât de sistemul politic, cât și de procurorul general și instanțele de judecată, indiferent dacă ministrul este acuzat conform unor reguli speciale de acuzare sau unor proceduri penale ordinare».

72. Curtea observă că, în final, **Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei**, reținând cele expuse în Raportul Comisiei de la Veneția, a adoptat, în data de 28 iunie 2013, la cea de-a 27-a întâlnire, Rezoluția nr. 1950(2013), în care: **«îndeamnă majoritățile aflate la putere din statele membre să se abțină de a abuza de sistemul de justiție penală pentru persecutarea oponenților politici; invită organismele legislative ale acelor state ale căror reglementări penale includ încă dispoziții generale referitoare la "abuzul în serviciu" să ia în considerare abrogarea sau reformularea unor astfel de dispoziții, în scopul de a limita domeniul lor de aplicare, în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția; invită autoritățile competente ale acelor state membre ale căror Constituții prevăd proceduri speciale de punere sub acuzare pentru răspunderea penală ministerială de a se asigura că acestea sunt interpretate și aplicate cu gradul de precauție și de reținere recomandate de Comisia de la Veneția».**

(...) Curtea observă că, în **COM/2011/0573**, la pct. 2.2.1 - **Necesitate și proporționalitate** - dreptul penal ca măsură de ultimă instanță (ultima ratio) - se precizează că **"anchetele și sancțiunile penale pot avea un impact semnificativ asupra drepturilor cetățenilor și au un efect stigmatizant. Prin urmare, dreptul penal trebuie să rămână întotdeauna o măsură la care se recurge în ultimă instanță. Prin urmare, legiuitorul trebuie să analizeze dacă alte măsuri decât cele de drept penal, de exemplu regimuri de sancțiuni de natură administrativă sau civilă, nu ar putea asigura în mod suficient aplicarea politicii și dacă dreptul penal ar putea aborda problemele mai eficiente."**

(...)Curtea reține că **infracțiunea de abuz în serviciu este o infracțiune de rezultat**, urmarea imediată a săvârșirii acestei fapte fiind cauzarea unei pagube ori a unei vătămări a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice. **Curtea constată că legiuitorul nu a reglementat un prag valoric al pagubei și nici o anumită intensitate a vătămării.**

Curtea constată că, în prezent, orice acțiune sau inacțiune a persoanei care se circumscrie calităților cerute subiectului activ, indiferent de gravitatea faptei săvârșite, poate intra în sfera normei de incriminare. Această constatare determină Curtea să aibă rezerve în a aprecia că aceasta a fost voința legiuitorului când a incriminat fapta de abuz în serviciu. Aceasta cu atât mai mult cu cât Curtea constată că legiuitorul a identificat și reglementat la nivel legislativ extrapenal măsurile necesare înlăturării consecințelor unor fapte care, deși, potrivit reglementării actuale se pot circumscrie săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale.

78. **Analizând comparativ reglementarea infracțiunii de abuz în serviciu cu dispozițiile legale expuse mai sus, ce instituie alte forme ale răspunderii decât cea penală, Curtea reține că, deși nu sunt identice, acestea se aseamănă într-o măsură care determină posibilitatea ca în cazul săvârșirii unei fapte să poată fi incidentă atât răspunderea penală, cât și alte forme de răspundere extrapenală, cum este cea disciplinară, administrativă sau civilă. Aceasta este posibil, având în vedere că, astfel cum s-a arătat, legiuitorul nu a precizat necesitatea existenței unei anumite valori a pagubei sau a unei**

anumite intensități a vătămării rezultate din comiterea faptei.

79. Mai mult, Curtea observă că **noțiunea de "act", folosită de legiuitor în cuprinsul reglementării infracțiunii de abuz în serviciu, nu este circumstanțiată la o anumită natură a acestuia.** Astfel, Curtea observă că această noțiune poate fi interpretată fie în sensul de act material realizat de o persoană, fie de **act juridic normativ**, definit ca izvorul de drept creat de organe ale autorității publice, investite cu competențe normative (Parlament, Guvern, organe administrative locale), fie ca **act al puterii judecătorești**. Din această perspectivă, Curtea observă că modalitatea de interpretare a noțiunii de "act" poate determina o aplicare a legii care, într-o anumită măsură, **interferează cu proceduri judiciare** reglementate de legiuitor în mod expres printr-o legislație distinctă de cea penală, cum ar fi procedura excepției de nelegalitate sau procedura căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești.

88. Prin urmare, Curtea apreciază că analiza existenței infracțiunii prevăzute de dispozițiile art. 13² din Legea nr. 78/2000 trebuie să se raporteze la dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal astfel cum acestea au fost reconfigurate prin prezenta decizie, dispoziția respectivă fiind o normă incompletă.

Decizia 392/06.06.2017

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.248 din Codul penal din 1969, **ale art. 297 alin. (1) din Codul penal și ale art. 13² din Legea nr. 78/2000** pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, excepție ridicată de Bombonica Prodan, în Dosarul nr.2628/1/2016 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1328D/2017

51. Potrivit dispozițiilor **art. 147 alin. (4) din Constituție, deciziile pronunțate de Curtea Constituțională sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor**, având aceleași efecte pentru toate autoritățile publice și toate subiectele individuale de drept. Decizia prin care Curtea Constituțională, în exercitarea controlului concret, a posteriori, **admite sesizarea de neconstituționalitate este obligatorie și produce efecte erga omnes, determinând obligația legiuitorului, potrivit art.147 alin.(1) din Constituție, de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Legii fundamentale. Termenul în care trebuie îndeplinită obligația constituțională este de 45 de zile, consecința nerespectării sale fiind încetarea efectelor juridice a dispozițiilor din legile sau ordonanțele constatate ca fiind neconstituționale în vigoare la data efectuării controlului și suspendate de drept pe durata termenului constituțional.**

52. ..în acord cu jurisprudența sa, (...) **autoritatea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta.** Soluția este aceeași și pentru efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale. Prin sintagma considerente pe care dispozitivul deciziei Curții se sprijină se înțelege ansamblul unitar de argumente, care prezentate într-o succesiune logică realizează raționamentul juridic pe care se întemeiază soluția pronunțată de Curte. (...) considerentele unei decizii a Curții Constituționale cuprind analiza comparativă dintre textul legal criticat și norma constituțională, procesul logic pornind de la situația premisă (care implică, pe de o parte, analiza textului legal, și, pe de altă parte, analiza textului constituțional), realizând legături corelante, inferențiale (analiza raportului dintre cele

două norme) din care derivă o concluzie, consecința analizei (soluția pronunțată de Curte). **Această structură este una unitară, coerentă, întregul ansamblu argumentativ constituind fundamentul concluziei finale, astfel încât nu poate fi acceptată teza potrivit căreia în conținutul unei decizii a Curții ar putea exista considerente independente de raționamentul juridic care converge la soluția pronunțată și, implicit care nu ar împrumuta caracterul obligatoriu al dispozitivului actului jurisdicțional.** Prin urmare, întrucât toate considerentele din cuprinsul unei decizii sprijină dispozitivul acesteia, Curtea constată că autoritatea de lucru judecat și caracterul obligatoriu al soluției se răsfrânge asupra tuturor considerentelor deciziei.

53. (...) Curtea a considerat că **delimitarea dintre diferitele forme de răspundere juridică și răspunderea penală nu poate avea drept unic criteriu tipul actului normativ încălcat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, respectiv un act de reglementare primară (lege sau ordonanță a Guvernului) sau un act normativ administrativ**, ci, dimpotrivă, reținând posibilitatea ca în cazul săvârșirii unei fapte prin încălcarea unei legi sau ordonanțe a Guvernului să poată fi incidentă atât răspunderea penală, cât și alte forme de răspundere extrapenală, cum este cea disciplinară, administrativă sau civilă, **Curtea a reținut, drept criteriu suplimentar, gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale, respectiv necesitatea existenței unei anumite valori a pagubei sau a unei anumite gravități a vătămării a drepturilor sau intereselor legitime rezultate din comiterea faptei.**

54. (...) Prin reglementarea protecției penale doar a faptelor care produc anumite consecințe, legiuitorul trebuie să se plasează în interiorul acestei marje, întrucât nicio dispoziție constituțională nu obligă explicit/implicit la stabilirea unui standard de referință care să determine în mod automat incriminarea penală a oricărei vătămări aduse unei valori consacrate constituțional sau legal. (...) prin **Decizia nr.683 din 19 noiembrie 2014 cu privire la soluția legislativă care a instituit pragul de peste 90 de zile de spitalizare ale victimei unui accident de circulație soldat cu vătămări corporale care atrage incidența legii penale, cu consecința dezincriminării faptelor care au generat vătămări care au necesitat îngrijiri medicale sub acest prag**, Curtea a reținut că "legiuitorul are îndreptățirea de a plasa protecția constituțională a valorii care nu intră sub incidența penalului, în sfera răspunderii civile delictuale", deci, implicit, **Curtea a acceptat teza potrivit căreia incidența răspunderii penale este condiționată de o anumită gravitate a faptei sau de un anumit nivel de afectare a valorii protejate prin norma penală.**

55. Curtea constată că **lipsa unor circumstanțieri cu privire la determinarea unui anumit quantum al pagubei ori a unei anume gravități a vătămării drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice face dificilă și, uneori, imposibilă, delimitarea răspunderii penale de celelalte forme de răspundere juridică(...)** indiferent de valoarea pagubei sau de intensitatea vătămării. Dispozițiile penale în vigoare sunt formulate în sens larg și în termeni vagi, ce determină un grad sporit de impredictibilitate, aspect problematic din perspectiva art.7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a altor cerințe fundamentale ale principiului statului de drept, această redactare constituind premisa unor interpretări și aplicări arbitrare/aleatorii. **Curtea a statuat că „omisiunea și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat”] pentru că afectează drepturi și libertăți fundamentale ale persoanei împotriva căreia se formulează o astfel acuzație penală.** În aceste condiții, Curtea, fiind ținută de obligația de a interpreta o dispoziție

	<p>legală în sensul de a produce efecte și pentru a da, astfel, un sens constituțional acesteia [a se vedea în acest sens Decizia nr.223 din 13 martie 2012], consideră necesară instituirea unui prag al pagubei și circumstanțierea vătămării produse prin comiterea faptei, elemente în funcție de care să se aprecieze incidența sau nu a legii penale.</p> <p>56. Dată fiind natura omisiunii legislative relevate, Curtea Constituțională nu are competența de a complini acest viciu normativ, întrucât și-ar depăși atribuțiile legale, acționând în sfera exclusivă de competență a legiuitorului primar sau delegat. (...) Curtea subliniază că legiuitorul are obligația de a reglementa pragul valoric al pagubei și intensitatea vătămării dreptului sau interesului legitim rezultate din comiterea faptei în cuprinsul normelor penale referitoare la infracțiunea de abuz în serviciu, pasivitatea acestuia fiind de natură să determine apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.</p>	
<p>Art. 298: Neglijența în serviciu Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.</p>	<p style="text-align: center;">DECIZIA NR. 518 din 6 iulie 2017</p> <p>23. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal, având următorul conținut: - Art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969: "Încălcarea din culpă, de către un funcționar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă." - Art. 298 din Codul penal: "Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă."</p> <p>25. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține, dintr-o perspectivă istorică, faptul că infracțiunea de neglijență în serviciu a fost incriminată, pentru început, în art. 242 din Codul penal din 1936, publicat în Monitorul Oficial al României, nr. 65 din 18 martie 1936, titlul III - "Crime și delictе contra administrației publice", capitolul I - "Delictе săvârșite de funcționarii publici", secțiunea a III-a - "Neglijența în funcțiuni". În forma inițială, art. 242 din Codul penal din 1936 incrimina neglijența în funcțiuni numai pentru gestionari, avea ca obiect apărarea patrimoniului public și prevedea că "Funcționarul public care, prin neglijență, neprevădere sau ușurință în supraveghere sau paza banilor, valorilor, actelor sau oricăror lucruri ce i-au fost încredințate, în virtutea funcțiunii sale, va fi pricinuit sustragerea sau distrugerea lor, comite delictul de neglijență în funcțiune și se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 luni la un an și amendă de la 2.000 la 5.000 lei." Ulterior, această incriminare a fost extinsă pentru toți funcționarii publici, dispozițiile art. 242 din Codul penal din 1936 fiind modificate succesiv prin Decretul nr. 192/1950, publicat în Buletinul Oficial nr. 67 din 5 august 1950, prin Decretul nr. 202/1953, publicat în Buletinul Oficial nr. 15 din 14 mai 1953, și prin Decretul nr. 318/1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 27 din 21 iulie 1958. După modificarea art. 242 din Codul penal din 1936, prin Decretul nr. 212/1960, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 17 iunie 1960, titlul secțiunii III -</p>	

"Neglijența în funcție" a capitolului I, titlul III al Codului penal din 1936, a fost înlocuit cu "Neglijența în serviciu", pentru a se pune de acord titlul secțiunii cu denumirea infracțiunii, iar textul prevedea că **"Încălcarea de către un funcționar a îndatoririlor de serviciu, prin neîndeplinirea lor sau greșita lor îndeplinire, săvârșită din culpă și în mod repetat sau chiar numai o singură dată dar prezentând un caracter grav, constituie infracțiunea de neglijență în serviciu dacă: 1. a cauzat o tulburare bunului mers al unității obștești sau o vătămare intereselor legale ale cetățenilor, sau 2. a cauzat în mod direct o pagubă avutului obștesc. Neglijența în serviciu care avut vreuna dintre urmările arătate în alin. 1 pct. 1 se pedepsește cu închisoarea corecțională de la o lună la 2 ani sau amenda de la 300-1.000 lei. Neglijența în serviciu care a avut urmările arătate în alin. 1 pct. 2 se pedepsește, în raport cu valoarea pagubei produse, după cum urmează: a) până la 20.000 lei inclusiv, de la 1 lună la 1 an închisoare corecțională; b) 20.000-50.000 lei inclusiv, 1-4 ani închisoare corecțională; c) peste 50.000 lei, 4-7 ani închisoare corecțională și interdicție corecțională de la 1-3 ani. Neglijența în serviciu care a avut urmare o catastrofă se pedepsește cu închisoare corecțională de la 7-10 ani, confiscarea parțială sau totală a averii și interdicție corecțională de la 1-6 ani. Catastrofa constă în distrugerea sau degradarea unor mijloace de transport în comun de mărfuri sau persoane, ori a unor instalații sau lucrări importante și care a avut urmări deosebit de grave sau a provocat pierderi de vieți omenești ori vătămarea gravă a unor persoane. În cazurile de neglijență în serviciu, instanța va putea pronunța și destituirea din funcție".**

De asemenea, tot în Codul penal din 1936, au fost incriminate, separat, și alte infracțiuni de neglijență cu caracter special, respectiv neglijența în efectuarea supravegherii executării contractelor de furnituri, neglijența în administrarea și gestionarea bunurilor aparținând unităților obștești, neglijența care a avut ca urmare pierderea vitelor la o gospodărie agricolă de stat sau la o cooperativă agricolă de producție.

27. Codul penal român din 1969, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 16 aprilie 1997, incrimina neglijența în serviciu în art. 249, potrivit căruia "1. Încălcarea din culpă, de către un funcționar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă. 2. Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a avut consecințe deosebit de grave, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani.", iar **Codul penal în vigoare, în art. 298, stabilește, în mod parțial similar în ceea ce privește elementul material al laturii obiective și al urmărilor infracțiunii de neglijență în serviciu, că "Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă."**

28. Curtea reține că rațiunea incriminării faptei de neglijență în serviciu este similară celei pentru care este incriminat abuzul în serviciu, diferența între cele două infracțiuni distingându-se la nivelul laturii subiective - intenția în cazul abuzului în serviciu, respectiv culpa cu prevedere (ușurința)/culpa fără prevedere sau simplă (neglijența) în cazul infracțiunii de neglijență în serviciu. Latura obiectivă a infracțiunii de neglijență în

serviciu este formată, ca și la infracțiunea de abuz în serviciu, din elementul material, însoțit de o cerință esențială, urmarea imediată și legătura de cauzalitate dintre activitatea ilicită și rezultatul produs. Curtea reține, de asemenea, că elementul material al laturii obiective al infracțiunii de neglijență în serviciu presupune încălcarea din culpă a unei îndatoriri de serviciu de către un funcționar public sau de către o altă persoană încadrată în muncă (în cazul variantei atenuate prevăzute de art. 308 din Codul penal) prin cele două modalități normative, respectiv "neîndeplinirea" ori "îndeplinirea defectuoasă" a acesteia.

29. Cu referire la infracțiunea de abuz în serviciu (inclusiv abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor, incriminat în Codul penal din 1969), Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016, prin care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt **constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii"**. Totodată, cu privire la abuzul în serviciu contra intereselor publice, incriminat în legea penală anterioară, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 30 iunie 2017, prin care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 248 din Codul penal din 1969 sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii".

30. În aceste condiții, având în vedere că, în varianta de bază, atât infracțiunea de abuz în serviciu, cât și infracțiunea de neglijență în serviciu prevăd, ca o modalitate normativă identică, "îndeplinirea defectuoasă" a unei îndatoriri de serviciu, **Curtea constată că atât soluția, cât și considerentele deciziilor nr. 405 din 15 iunie 2016 și nr. 392 din 6 iunie 2017, precitate, referitoare la modalitatea de interpretare a sintagmei "îndeplinește în mod defectuos" sunt aplicabile mutatis mutandis și în cauza de față.**

31. Astfel, Curtea reține că, în Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, făcând referire, în paragrafele 44-47(...) Pe de altă parte, organelor judiciare, în misiunea de interpretare și aplicare a legii și de stabilire a defectuoșității îndeplinirii atribuției de serviciu, le revine obligația de a aplica standardul obiectiv, astfel cum acesta a fost stabilit prin prescripția normativă (paragraful 52).

32. (...) Standardul subiectiv ține de forul intern al persoanei respective, iar măsura în care acesta este atins ține de autoevaluarea acțiunilor întreprinse. Standardul obiectiv are ca element de referință principal normativul actului care reglementează atribuția de serviciu respectivă. Curtea a reținut, totodată, că, deși cele două standarde coexistă, standardul subiectiv nu poate exceda standardului obiectiv, în analiza modalității de executare a unei atribuții de serviciu acesta din urmă fiind prioritar. De asemenea, Curtea a reținut că, întrucât standardul obiectiv este determinat și circumscris prescripției normative, reglementarea atribuțiilor de serviciu și a modalității de exercitare a acestora determină sfera de cuprindere a acestui standard. Acesta nu poate, fără a încălca principiul previzibilității, să aibă o sferă de cuprindere mai largă decât prescripția normativă în domeniu. Pe cale de consecință, unei persoane nu i se poate imputa încălcarea standardului obiectiv prin constatarea neîndeplinirii de către aceasta a unor prescripții implicite, nedeterminabile la nivel normativ. Mai mult, Curtea a reținut că, chiar dacă anumite acțiuni, ce însoțesc exercitarea unei atribuții de serviciu, se pot baza pe o anumită uzanță/cutumă, aceasta nu se poate circumscrie, fără încălcarea principiului

legalității incriminării, standardului obiectiv ce trebuie avut în vedere în determinarea faptei penale (paragrafele 50, 51).

33. (...) Curtea a observat, de asemenea, că termenul "defectuos" nu este definit în Codul penal și nici nu este precizat elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată, ceea ce determină lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei "îndeplinește în mod defectuos" din cadrul dispozițiilor criticate creează premisa aplicării acesteia ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.

34. (...) Curtea a constatat că sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea atribuției de serviciu se realizează "prin încălcarea legii". **Aceasta este singura interpretare care poate determina compatibilitatea normelor penale criticate cu dispozițiile constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii. (...) Curtea a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și cele ale art. 297 alin. (1) din Codul penal încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), întrucât sintagma "îndeplinește în mod defectuos" nu prevede în mod expres elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată (paragrafele 53-57).**

35. Așadar, Curtea a constatat că raportarea organelor judiciare la o sferă normativă largă care cuprinde, pe lângă legi și ordonanțe ale Guvernului, și acte de nivel inferior acestora, cum ar fi hotărâri ale Guvernului, ordine, coduri etice și deontologice, regulamente de organizare internă, fișa postului, are influență asupra laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin extinderea acesteia la acțiuni sau inacțiuni ce definesc elementul material al laturii obiective a infracțiunii, dar care nu sunt prevăzute în acte normative de reglementare primară. În acest sens, Curtea a observat că practica judiciară s-a întemeiat pe dispozițiile art. 246 și art. 248 din Codul penal din 1969, precum și pe cele ale art. 297 din Codul penal, care **folosesc o exprimare generală, fără a arăta în mod limitativ acțiunile sau omisiunile prin care se săvârșește această infracțiune.** Chiar dacă, din punct de vedere practic, o astfel de enumerare limitativă nu este posibilă prin dispozițiile care incriminează abuzul în serviciu, având în vedere consecința pe care reglementarea unei atribuții de serviciu o are în materia incriminării penale a acestei fapte, **Curtea a statuat că neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară - legi și ordonanțe ale Guvernului. Aceasta deoarece adoptarea unor acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară se realizează doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă.**

36. Curtea a reținut că **ilicitul penal este cea mai gravă formă de încălcare a unor valori sociale, iar consecințele aplicării legii penale sunt dintre cele mai grave, astfel că stabilirea unor garanții împotriva arbitrariului prin reglementarea de către legiuitor a unor norme clare și predictibile este obligatorie. Comportamentul interzis trebuie impus de către legiuitor chiar prin lege [înțeleasă ca act formal adoptat de Parlament, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție, precum și ca act material, cu putere de lege, emis de Guvern, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție, respectiv ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului], neputând fi dedus, eventual, din raționamente ale judecătorului de natură să substituie normele juridice. În acest sens, instanța de contencios constituțional a reținut că, în sistemul continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept așa încât înțelesul unei norme să poată fi clarificat pe această**

cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor (în acest sens fiind citată Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016 (...)) Curtea a reținut că ordonanțele și ordonanțele de urgență ale Guvernului, sub aspect material, conțin norme de reglementare primară, având o forță juridică asimilată cu a legii. Mai mult, Curtea a observat că, potrivit art. 115 alin. (3) din Legea fundamentală, "Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative", iar potrivit alin. (7) al aceluiași articol ordonanțele de urgență "cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege (...)".

37. În aceste condiții, Curtea a constatat că, **în cazul în care neîndeplinirea ori defectuositatea îndeplinirii unui act nu s-ar raporta la atribuții de serviciu prevăzute într-un act normativ cu putere de lege, s-ar ajunge la situația ca, în cazul infracțiunii de abuz în serviciu, elementul material al acesteia să fie configurat atât de legiuitor, Parlament sau Guvern, cât și de alte organe, inclusiv persoane juridice de drept privat, în cazul fișei postului, ceea ce nu este de acceptat în sistemul juridic de drept penal. În concluzie, în materie penală, principiul legalității incriminării, "nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege", impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte, în caz contrar aceștia supunându-se sancțiunii penale.**

38. Pentru aceste argumente, Curtea a constatat că **dispozițiile criticate încalcă prevederile art. 1 alin. (4) și (5) din Constituție prin faptul că permit configurarea elementului material al laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin activitatea altor organe, altele decât Parlamentul** - prin adoptarea legii, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție -, **sau Guvernul** - prin adoptarea de ordonanțe și ordonanțe de urgență, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție. Astfel, Curtea a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii" (paragrafele 59-65).

39. **Considerentele anterior citate sunt aplicabile mutatis mutandis și în ceea ce privește dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal referitoare la infracțiunea de neglijență în serviciu, cu atât mai mult cu cât forma de vinovăție sub care se săvârșește aceasta din urmă este culpa (ușurința și neglijența), așa încât Curtea va admite excepția și va constata constituționalitatea acestora numai în măsura în care prin sintagma "îndeplinirea ei defectuoasă" din cuprinsul lor se înțelege "îndeplinirea prin încălcarea legii".**

40. Totodată, Curtea constată că, prin Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, paragrafele 66-80, și Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, paragrafele 40-56, **a dezvoltat mai multe considerente în scopul delimitării răspunderii penale - în cazul infracțiunii de abuz în serviciu - de alte forme de răspundere juridică în funcție și de alte criterii decât cel al actului normativ încălcat.**

41. Astfel, Curtea a reținut că **Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, însă această competență nu este absolută în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate. Așadar, incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale. În acest sens, Curtea a statuat că legiuitorul trebuie să dozeze folosirea**

mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită, instanța de control constituțional putând cenzura opțiunea legiuitorului numai dacă aceasta contravine principiilor și exigențelor constituționale (în acest sens fiind citată Decizia nr. 824 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 17 februarie 2016). De asemenea, Curtea a constatat că, potrivit art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, respectarea Constituției este obligatorie, de unde rezultă că Parlamentul nu își poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale decât cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin Constituție (Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014).

42. Pe de altă parte, Curtea a reținut că, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul "ultima ratio". Cu alte cuvinte, Curtea a apreciat că, în materie penală, acest principiu nu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică, ci trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit, alte măsuri de ordin civil, administrativ etc., fiind improprii în realizarea acestui deziderat. În sens larg, scopul urmărit de legiuitor prin legislația penală este acela de a apăra ordinea de drept, iar, în sens restrâns, este acela de a apăra valori sociale, identificate de legiuitor în partea specială a Codului penal, acest scop fiind, în principiu, legitim. Însă, **măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Așadar, din perspectiva principiului "ultima ratio", Curtea a reținut că, în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală.**

43. În acest context, Curtea reține că infracțiunea de neglijență în serviciu este o infracțiune de rezultat, urmarea imediată a săvârșirii acestei fapte fiind cauzarea unei pagube ori a unei vătămări a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice. (...)

44. Curtea constată că noua lege penală extinde foarte mult sfera de aplicare a infracțiunii de neglijență în serviciu, neprevăzând condiția ca paguba, respectiv vătămarea drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice să aibă o anumită valoare, respectiv ca vătămarea să aibă o anumită intensitate, aspect de natură a face imposibilă delimitarea între abaterile disciplinare sau inerentele greșeli profesionale și infracțiunea de neglijență în serviciu. Așadar, Curtea constată că reglementarea în vigoare a infracțiunii de neglijență în serviciu permite încadrarea în conținutul său a oricărei fapte săvârșite din culpă, dacă s-a adus o atingere minimă drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice.

45. În aceste condiții, Curtea constată că, în ceea ce privește acest aspect, sunt aplicabile mutatis mutandis considerentele Deciziei nr. 405 din 15 iunie 2016, paragrafele 75-80, și ale Deciziei nr. 392 din 6 iunie 2017, paragrafele 46-56, astfel încât, în acord cu acestea, Curtea reține că sarcina aplicării principiului "ultima ratio" revine, pe de-o parte, legiuitorului, iar, pe de altă parte, organelor judiciare chemate să aplice legea. Astfel, responsabilitatea de a reglementa și aplica, în acord cu principiul anterior menționat,

prevederile privind neglijența în serviciu ține atât de autoritatea legiuitoare primară/delegată (Parlament/Guvern), cât și de organele judiciare (Ministerul Public și instanțele judecătorești). **Cu alte cuvinte, Curtea constată necesitatea complinirii de către legiuitor a omisiunii legislative constatate, sub aspectul valorii pagubei sau intensității/gravității vătămării drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice în vederea asigurării clarității și previzibilității normei penale examinate.**

46. În continuare, cât privește critica autorului excepției din Dosarul nr. 2.116D/2016, referitoare la sintagma "vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane", Curtea constată că sunt valabile mutatis mutandis considerentele reținute în Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, precitată, paragrafele 84, 85, în condițiile în care **infracțiunea de neglijență în serviciu este, astfel cum s-a arătat, o infracțiune de rezultat, astfel încât consumarea ei este legată de producerea uneia dintre urmările prevăzute de dispozițiile art. 298 din Codul penal, și anume cauzarea unei pagube sau vătămarea drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice. Referitor la expresia "vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice", Curtea a observat că sintagma "interes legitim" nu este definită în Codul penal. Curtea a reținut însă că, în doctrină, s-a arătat că prin expresia "vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice" se înțelege lezarea sau prejudicierea morală, fizică sau materială, adusă intereselor legale ale unor asemenea persoane. Vătămarea drepturilor ori a intereselor legale ale unei persoane presupune știrbirea efectivă a drepturilor și intereselor legitime, în orice fel: neacordarea acestora, împiedicarea valorificării lor etc., de către funcționarul care are atribuții de serviciu în ceea ce privește realizarea drepturilor și intereselor respective. Totodată, Curtea a reținut că, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, "interes" reprezintă acțiunea pentru satisfacerea anumitor nevoi, acțiunea de a acoperi unele trebuințe, folos, profit. Interesul este legal dacă acesta este ocrotit sau garantat printr-o dispoziție normativă. De asemenea, **paguba cauzată persoanei fizice sau juridice trebuie să fie certă, efectivă, bine determinată, întrucât și în raport cu acest criteriu se apreciază dacă fapta prezintă, sau nu, un anumit grad de pericol social.****

47. În aceste condiții, Curtea a apreciat că "vătămarea drepturilor sau intereselor legitime" presupune afectarea, lezarea unei persoane fizice sau juridice în dorința/preocuparea acesteia de a-și satisface un drept/interes ocrotit de lege. S-a reținut că vătămarea intereselor legale ale unei persoane presupune orice încălcare, orice atingere, fie ea fizică, morală sau materială, adusă intereselor protejate de Constituție și de legile în vigoare, potrivit Declarației Universale a Drepturilor Omului. Așadar, gama intereselor (dorința de a satisface anumite nevoi, de preocuparea de a obține un avantaj etc.) la care face referire textul legal este foarte largă, incluzând toate posibilitățile de manifestare ale persoanei potrivit cu interesele generale ale societății pe care legea i le recunoaște și garantează. **Curtea a reținut că este, totuși, necesar ca fapta să prezinte o anumită gravitate. În caz contrar, neexistând gradul de pericol social al unei infracțiuni, fapta atrage, după caz, numai răspunderea administrativă sau disciplinară.**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

	<p>Admite excepția de neconstituționalitate (...) și constată că dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinirea ei defectuoasă" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinirea prin încălcarea legii".</p>	
<p>Art. 335: Conducerea unui vehicul fără permis de conducere (1) Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.</p>	<p style="text-align: center;">DECIZIA Nr.224 din 4 aprilie 2017</p> <p>1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.6 pct.6 teza finală din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002 privind circulația pe drumurile publice..</p> <p>4. În motivarea excepției de necostituționalitate, autorul acesteia susține, în esență, că prevederile legale criticate sunt neconstituționale, întrucât exclud tractoarele din categoria autovehiculelor, și, în aceste condiții, fapta de a conduce un tractor pe drumurile publice, fără a deține permis de conducere, nu constituie infracțiune.</p> <p style="text-align: center;">CURTEA,</p> <p>12. (...) Curtea reține că, în realitate, criticile de neconstituționalitate vizează atât prevederile art.335 alin.(1) din Codul penal, cât și cele ale art.6 pct.6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.670 din 3 august 2006, modificate prin art.I pct.1 din Ordonanța Guvernului nr.21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2002 privind circulația pe drumurile publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.635 din 29 august 2014. Prin urmare, Curtea Constituțională va examina constituționalitatea acestor prevederi legale, care au următorul cuprins: — Art.335 alin.(1) din Codul penal: „Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.</p> <p>14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că prevederile art.6 pct.6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002 stabilesc înțelesul noțiunii de „autovehicul” care include „orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor”. Teza a doua a art.6 pct.6 din ordonanța de urgență criticată în prezenta cauză prevede, în mod expres, că „Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule.” Această soluție legislativă este rezultatul modificării și completării Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2002 prin art.I pct.1 din Ordonanța Guvernului nr.21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.635 din 29 august 2014, prin care s-au transpus în legislația națională unele dintre prevederile Directivei 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr.403 din 30 decembrie 2006, cu modificările și completările ulterioare.</p> <p>15. Astfel, Curtea observă că prevederile art.4 alin.(4) din Directiva 2006/126/CE stabilesc înțelesul noțiunii „autovehicul” ca fiind orice vehicul cu motor, utilizat în mod obișnuit pentru</p>	

transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum sau pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor. Acest termen include troleibuzele, adică vehiculele conectate la o linie electrică și care nu circulă pe șine.

16. În același timp, Curtea observă că **prevederile art.4 alin. (4) teza finală din Directivă stabilesc că „autovehiculul” „nu include tractoarele agricole sau forestiere”**. De asemenea, **potrivit art.4 alin.(4) din Directiva 2006/126/CE „tractorul agricol sau forestier” înseamnă „orice vehicul cu motor, care circulă pe roți sau pe șenile, având cel puțin două axe, a cărui principală funcție constă în puterea sa de tracțiune, conceput în special pentru a trage, a împinge, a transporta sau a acționa anumite scule, utilaje sau remorci utilizate în exploatarea agricolă sau forestieră și a cărui utilizare pentru transportul pe drum al persoanelor sau al mărfurilor sau pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau al mărfurilor nu este decât o funcție secundară”**.

17. Din examinarea conținutului normativ al Directivei menționate, Curtea observă că acesta **nu cuprinde norme cu caracter penal, ci reglementări referitoare la modelul de permis de conducere, recunoașterea reciprocă a permiselor de conducere** eliberate în statele membre, unele măsuri împotriva falsificării, categorii, definiții și vârste minime, condiții și restricții ale conducătorilor auto, etapele progresive și echivalările dintre categorii, eliberarea, valabilitatea și reînnoirea permiselor de conducere, adaptarea la progresul științific și tehnic, comitetul pentru permise de conducere, examinatorii, schimbarea, retragerea, înlocuirea și recunoașterea permiselor de conducere, reședința obișnuită, echivalări între permisele de model necomunitar, reexaminarea, asistența reciprocă. Potrivit preambulului Directivei 2006/126/CE, normele privind permisele de conducere sunt elemente esențiale ale politicii comune în domeniul transporturilor și contribuie la îmbunătățirea siguranței rutiere. De asemenea, în cuprinsul preambulului, se reține că definițiile categoriilor ar trebui să reflecte într-o mai mare măsură caracteristicile tehnice ale vehiculelor respective și aptitudinile necesare pentru conducerea unui vehicul.

18. O parte dintre prevederile acestei Directive au fost transpuse în legislația națională prin Ordonanța Guvernului nr.21/2014 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2002.

19. Prin urmare, în acord cu prevederile art.4 alin.(4) din Directiva 2006/126/CE, soluția legislativă cuprinsă în prevederile art.6 pct.6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, în prezent în vigoare, exclude tractoarele agricole sau forestiere din categoria autovehiculelor.

20. De asemenea, Curtea reține că, prin prevederile art.6 pct.30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, se stabilește că „tractor agricol sau forestier”.. Sunt asimilate tractorului agricol sau forestier vehiculele destinate efectuării de servicii ori lucrări, denumite mașini autopropulsate;”. Totodată, în cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2002, termenul „tractor” se înlocuiește cu expresia „tractor agricol sau forestier”, potrivit art.1 pct.35 lit.a) din Ordonanța Guvernului nr.21/2014.

23. Pe de altă parte, Curtea reține că dispozițiile art.335 alin. (1) din Codul penal, având denumirea marginală „Conducerea unui vehicul fără permis de conducere”, stabilesc prin alin.(1) următoarele: „Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul ori a unui tramvai de către o persoană care nu posedă permis de conducere se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani”.

24. **Sub acest aspect, Curtea observă existența unei neconcordanțe între denumirea marginală a art.335 din Codul penal, care face referire la noțiunea de „vehicul”, și cuprinsul reglementării art.335 alin.(1) din Codul penal care utilizează limitativ noțiunile de „autovehicul” și „tramvai”, acesta din urmă reprezentând, potrivit art.6 pct.6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, un vehicul.**

25. În același timp, Curtea reține că **fapta de a conduce pe drumurile publice un tractor agricol sau forestier, de o persoană care nu posedă permis de conducere, prezintă pericol social** ridicat de natură a aduce atingere unor valori sociale protejate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002..

26. Cu toate acestea, având în vedere că, potrivit art.6 pct. 6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, tractorul agricol sau forestier nu este considerat „autovehicul”, iar în cuprinsul art.335 alin.(1) din Codul penal, soluția legislativă nu se referă și la tractoarele agricole sau forestiere, fapta de conducere a unui asemenea vehicul pe drumurile publice, fără a deține însă permis de conducere, nu se încadrează în ipoteza normativă prevăzută de art.335 alin.(1) din Codul penal.

28. .. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că, în interpretarea noțiunii de „autovehicul”,** prevăzută de art.334 alin.(1) din Codul penal și art.335 alin.(1) din Codul penal, raportat la art.6 pct.6 și pct.30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, modificată și completată prin Ordonanța Guvernului nr.21/2014, conducerea pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier neînmatriculat/ neînregistrat potrivit legii sau de către o persoană care nu posedă permis de conducere nu întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunilor prevăzute de art.334 alin.(1) din Codul penal, respectiv, de art.335 alin.(1) din Codul penal (a se vedea Decizia nr.11 din 12 aprilie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în Dosarul nr.347/1/2017, nepublicată în Monitorul Oficial al României, până la data redactării prezentei decizii).

29. În aceste condiții, **Curtea constată că fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, fără a deține permis de conducere, rămâne în afara oricărei sancțiuni penale. Această situație a intervenit ca urmare a redefinirii în legislație a noțiunii de „autovehicul” și excluderii exprese a „tractoarelor agricole și forestiere” din categoria autovehiculelor. Or, Directiva 2006/126/CE și Ordonanța Guvernului nr.21/2014, prin care prevederile art.4 alin.(4) din Directivă au fost transpuse în dreptul intern, nu au avut drept scop dezincriminarea unei asemenea fapte.** De altfel, anterior modificărilor art.6 pct.6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, prin art.I pct.1 din Ordonanța Guvernului nr. 21/2014, tractorul rutier era considerat autovehicul, astfel încât conducerea sa pe drumurile publice, fără a deține permis de conducere, constituia infracțiune.

30. De asemenea, având în vedere necorelarea celor două norme care au legătură cu soluționarea cauzei în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, **respectiv art.335 alin.(1) din Codul penal și art.6 pct.6 teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002,** Curtea constată existența un **veritabil viciu de neconstituționalitate**, care rezultă din **omisiunea reglementării, în cuprinsul art.335 alin. (1) din Codul penal, a tractoarelor agricole sau forestiere** ca obiect material al infracțiunii de conducere a unui vehicul pe drumurile publice fără permis de conducere. 31. Curtea precizează că, în cazul art.335 alin.(1) din Codul penal, nu ne aflăm în prezența unei simple opțiuni a legiuitorului, expresie a prevederilor art.73 alin.(3) lit.h) din Constituție, potrivit cărora „Prin lege organică se reglementează: (...) h) infracțiunile, pedepsele și regimul

executării acestora”, **ci a unei omisiuni legislative cu relevanță constituțională, care atrage competența instanței de contencios constituțional de a proceda la corectarea acesteia pe calea controlului de constituționalitate.**

32. Altfel, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa că, într-o atare situație, **chiar dacă îmbracă forma unei omisiuni legislative, viciul de neconstituționalitate sesizat nu poate fi ignorat, deoarece o atare omisiune și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea normelor constituționale.** Or, Curtea Constituțională, potrivit art.142 din Legea fundamentală, este garantul supremației Constituției, ceea ce presupune, printre altele, verificarea conformității întregului drept cu Constituția (a se vedea, de exemplu, Decizia nr.503 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.353 din 28 mai 2010, sau Decizia nr.107 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.318 din 30 aprilie 2014).

33. Sub acest aspect, Curtea reține, totodată, că, **omisiunea includerii tractoarelor agricole și forestiere în ipoteza normativă a art.335 alin.(1) din Codul penal echivalează cu dezincriminarea faptei de conducere a unui asemenea vehicul pe drumurile publice, fără a deține permis de conducere(...)**

36. Or, **prin absența reglementării ca infracțiune a faptei de conducere a unui tractor agricol sau forestier pe drumurile publice, fără permis de conducere, legiuitorul a afectat protecția penală** acordată unor valori sociale deosebit de importante, precum siguranța circulației pe drumurile publice, cu consecințe majore asupra vieții și integrității corporale a persoanelor, valori protejate prin art.22 din Constituție.

38. .. Curtea constată că este în afara oricărui argument juridic rațional și rezonabil ca o persoană care posedă permis de conducere, acordat pentru altă categorie decât tractoarele agricole sau forestiere, și care conduce un asemenea vehicul pe drumurile publice să poată avea calitatea de subiect activ al infracțiunii prevăzute de art.335 alin.(2) din Codul penal, în timp ce o persoană care nu deține deloc permis de conducere și care conduce pe drumurile publice un tractor agricol sau forestier să nu fie sancționată penal. Nimic nu justifică apariția unei diferențieri între cele două categorii și aplicarea unui tratament privilegiat în cazul persoanelor care nu dețin permis de conducere. Tocmai de aceea, **soluția pentru îndepărtarea stării de neconstituționalitate rezultată din aplicarea unui tratament juridic distinct între cele două categorii nu poate fi decât constatarea existenței unei inegalități, contrare prevederilor art. 16 alin.(1) din Constituție.**

39. Pe cale de consecință, Curtea constată că deficiența de reglementare, cuprinsă în art.335 alin.(1) din Codul penal, generează o stare de neconstituționalitate, în raport cu art.1 alin.(3) și (5), art.16 și art.22 din Legea fundamentală, urmând să admită excepția de neconstituționalitate sub acest aspect.

40. Având în vedere prevederile art.147 alin.(1) din Constituție, Curtea precizează faptul că **revine legiuitorului obligația să pună de acord cu Legea fundamentală și cu prezenta decizie soluția legislativă cuprinsă în art.335 alin.(1) din Codul penal, care nu incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, de către o persoană care nu posedă permis de conducere.**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de reprezentantul Ministerului Public în Dosarul nr.2.360/312/2015 (405/2016) al Curții de Apel București — Secția I penală și **constată**

	<p>că soluția legislativă cuprinsă în art.335 alin.(1) din Codul penal, care nu incriminează fapta de conducere pe drumurile publice a unui tractor agricol sau forestier, fără permis de conducere, este neconstituțională.</p>	
<p>Art. 336: Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe</p> <p>(1) Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.</p> <p>(3) Dacă persoana aflată în una dintre situațiile prevăzute în alin. (1) și alin. (2) efectuează transport public de persoane, transport de substanțe sau produse periculoase ori se află în procesul de instruire practică a unor persoane pentru obținerea permisului de conducere sau în timpul desfășurării probelor practice ale examenului pentru obținerea permisului de conducere, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani.</p>	<p style="text-align: center;">Decizia 732/2014</p> <p>(...) în cauza dedusă spre soluționare instanței judecătorești, s-a pus problema aplicării legii penale mai favorabile și instanța a comparat prevederile art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 cu cele ale art. 336 alin. (1) din Codul penal, acestea din urmă fiind considerate mai favorabile(...)</p> <p>(...) la 1 februarie 2014, prin art. 121 pct. 1 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, a fost abrogat art. 87 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 3 august 2006, cu modificările și completările ulterioare, care la alin. (1) prevedea următoarele: "Conducerea pe drumurile publice a unui autovehicul sau tramvai de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani."</p> <p>20. Prin noul Cod penal, legiuitorul a incriminat fapta de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului, în varianta simplă, în art. 336 alin. (1), potrivit căruia: "Conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care, la momentul prelevării mostrelor biologice, are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă." Art. 336 alin. (1) din Codul penal nu a preluat identic textul art. 87 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2002, ci a modificat condițiile de incriminare în ceea ce privește momentul la care este necesară existența îmbibației alcoolice în sânge pentru a se putea constata întrunirea elementului material al laturii obiective a infracțiunii.</p> <p>(...) noua reglementare prevede condiția ca autorul fetei să aibă o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge la momentul prelevării mostrelor biologice. Cu privire la intervalul de timp în care trebuie efectuată recoltarea probelor biologice, Codul de procedură penală stabilește în art. 190 alin. (8) că: "În cazul conducerii unui vehicul de către o persoană aflată sub influența băuturilor alcoolice sau a altor substanțe, recoltarea de probe biologice se efectuează din dispoziția organelor de constatare și cu consimțământul celui supus examinării de către un medic, asistent medical sau de o persoană cu pregătire medicală de specialitate, în cel mai scurt timp, într-o instituție medicală, în condițiile stabilite de legile speciale."</p> <p>24. Curtea constată că sintagma "la momentul prelevării mostrelor biologice" din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională, întrucât aduce atingere prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la principiul respectării legilor și ale art. 20 referitor la preeminența tratatelor internaționale privind drepturile omului asupra legilor interne, raportate la prevederile art. 7 paragraful 1 referitor la legalitatea incriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Sintagma menționată lipsește de previzibilitate norma de incriminare, în condițiile în care principiul respectării legilor și cel al legalității incriminării impun legiuitorului să legisfeze prin texte suficient de clare și precise pentru a putea fi aplicate, inclusiv prin asigurarea posibilității persoanelor interesate de</p>	

	<p>a se conforma prescripției legale.</p> <p>(...) Sub aspectul urmăririi imediate este vorba de o infracțiune de pericol, acțiunea săvârșită punând în primejdie siguranța circulației pe drumurile publice. Fiind o infracțiune de pericol, legătura de cauzalitate dintre acțiunea ce constituie elementul material al laturii obiective și urmarea imediată rezultă din însăși materialitatea faptei și nu trebuie dovedită.</p> <p>26. Îmbibația alcoolică se determină prin analiza toxicologică a mostrelor biologice recoltate la un moment de timp mai mult sau mai puțin îndepărtat de momentul săvârșirii infracțiunii, care este cel al depistării în trafic a conducătorului vehiculului. Condiția ca îmbibația alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge să existe la momentul prelevării mostrelor biologice plasează, astfel, consumarea infracțiunii la un moment ulterior săvârșirii ei, în condițiile în care de esența infracțiunilor de pericol este faptul că acestea se consumă la momentul săvârșirii lor. Odată cu oprirea în trafic încetează starea de pericol pentru valorile sociale ocrotite de dispozițiile art. 336 din Codul penal, astfel încât, raportat la momentul prelevării mostrelor biologice, tragerea la răspundere penală nu se justifică(...)</p> <p>(...) formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat(...)</p> <p>(...) constată că sintagma "la momentul prelevării mostrelor biologice" din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.</p>	
--	--	--